

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตได้เข้ามามีบทบาทกับชีวิตประจำวันของทุกคนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการศึกษาของประเทศซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาประเทศเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นและ ในขณะนี้ทั่วโลกกำลังตื่นตัวและนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาประยุกต์ใช้ในการศึกษามากขึ้น ประเทศไทยก็เช่นกันได้พยายามนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ประโยชน์ในทางการศึกษาดังจะเห็นได้จาก แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ได้กำหนดให้มีแผนงาน หลักในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน โดยการเตรียมบุคลากรให้มีลักษณะ มองกว้าง คิดไกล ใฝ่รู้ และกำหนดให้มีการปรับปรุงการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมีแนวคิดในการจัดการศึกษาโดยการเรียนรู้นี้จะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้รู้จักศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองมากกว่าการเรียนในชั้นเรียน เพื่อฝึกให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเองปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และที่สำคัญ คือ รู้จักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งต้องอาศัยปัจจัยหลาย ๆ ด้านมาประกอบโดยเฉพาะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศหรืออินเทอร์เน็ต ที่นำเทคโนโลยีผสมผสานระหว่างคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีโทรคมนาคม จึงมีส่วนสำคัญต่อการนำสารสนเทศ ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูล ข่าวสาร และความรู้ให้สามารถส่งผ่านถึงกันได้ โดยการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารและความรู้ต่าง ๆ ทั้งสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้นในปัจจุบัน เนื่องจากการเชื่อมโยงคอมพิวเตอร์จำนวนมากเข้าด้วยกันเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ที่สุดในโลกที่เรียกว่า อินเทอร์เน็ตซึ่งสามารถสื่อสารได้ ทั้งภาพ เสียง และข้อมูล การโต้ตอบสื่อสาร เช่น บริการค้นหาข้อมูล เวิร์ด ไวด์ เว็บ บริการสนทนาออนไลน์ บริการไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ บริการถ่ายโอนแฟ้มข้อมูลระหว่างเครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ซึ่งเป็นข้อมูลดิจิทัลที่มีความเร็วสูง มีความเสถียรภาพ และมีความเชื่อถือได้ที่จะรองรับ ข้อมูลจำนวนมหาศาลจากทั่วโลกหรือที่เรียกว่า ทางด่วนสารสนเทศ (Information Superhighway) ซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อการศึกษาเป็นอย่างยิ่งและ เพื่อให้องค์ความรู้ต่าง ๆ สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้รักการเรียนรู้ทุกคน ไม่เลือกเวลาและสถานที่เพียงมีอุปกรณ์พื้นฐานของคอมพิวเตอร์และเชื่อมต่อเข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้หรือเรียกได้ว่า เป็นศูนย์การเรียนรู้

ด้วยตนเอง และสื่อทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศหรือ อินเทอร์เน็ตยังเป็นสื่อที่สอดคล้องตามแนวทางของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในด้านการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนได้ทางหนึ่ง

อินเทอร์เน็ตเป็นเทคโนโลยีสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยดังจะเห็นได้จากวัตถุประสงค์เริ่มต้นของการพัฒนาอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยนั้นก็เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา และในปีเทคโนโลยีสารสนเทศไทย พ.ศ. 2538 รัฐบาลไทยก็ได้มีโครงการที่จะขยายเครือข่ายนี้ไปสู่โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาซึ่งโครงการดังกล่าวมีชื่อว่า “โครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย” เป็นโครงการที่ก่อให้เกิดความทัดเทียมกัน ในระหว่างสถานศึกษาด้วยกันได้ ทั้งสถานศึกษาที่อยู่ห่างไกลและสถานศึกษาที่อยู่ในตัวเมือง เป็นต้น

สถาบันการศึกษาโดยส่วนใหญ่จะมีคอมพิวเตอร์ที่สามารถเชื่อมต่อกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไว้ใช้ในการเรียนการสอนและให้บริการนักเรียนในด้านต่าง ๆ แต่ในปัจจุบัน อินเทอร์เน็ตไม่ได้จำกัดอยู่ในสถานศึกษาเท่านั้นแต่มีการบริการอินเทอร์เน็ตในเชิงพาณิชย์ เช่น ร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ ซึ่งร้านดังกล่าวส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในบริเวณใกล้โรงเรียนหรือในชุมชน เพื่อให้บริการนักเรียนและบุคคลทั่วไปมาใช้บริการ รวมถึงปัจจุบันราคาอุปกรณ์คอมพิวเตอร์มีราคาไม่สูงมากทำให้ผู้ปกครองนักเรียนบางคนสามารถจัดซื้อไปใช้ส่วนตัวที่บ้าน ดังนั้นนักเรียนจึงใช้อินเทอร์เน็ตได้จากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนและจากสภาพการณ์ปัจจุบัน จะพบเห็นพฤติกรรมในการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนและเยาวชนบางกลุ่มยังมีพฤติกรรมการใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตในทางที่ไม่เหมาะสมเป็นอย่างมาก เช่น ใช้เวลาหมกมุ่นกับการเล่นเกมออนไลน์ การสนทนาพบปะเพื่อนใหม่ที่ไม่เคยเห็นหน้ากันมาก่อนและมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลส่วนตัวซึ่งกันและกันซึ่งอาจทำให้เกิดอันตรายต่อตนเองในรูปของอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตหรือการแสวงหาประโยชน์จากผู้ที่ไม่หวังดีที่อาศัย ความสามารถของอินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการสร้างความเสียหายให้กับบุคคลอื่นได้ พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนและเยาวชนนั้นถ้ามีการใช้ในทางที่ถูกต้องก็จะเกิดประโยชน์อย่างมากมายเพราะอินเทอร์เน็ตเปรียบเสมือนห้องสมุดที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก หากนำมาใช้ประโยชน์ทางการศึกษา เช่น การใช้บริการสืบค้นข้อมูลจากห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ทั่วโลก เป็นต้น ซึ่งถือเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ตนเอง

จากสภาพดังกล่าวจะเห็นได้ว่า บุคคลย่อมมีพฤติกรรมในการเลือกใช้อินเทอร์เน็ตที่แตกต่างกันออกไปตามความสนใจ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนส่งเสริมความสามารถพิเศษเพราะเป็นโรงเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำโรงเรียนส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ซึ่งโรงเรียนนี้จัดสร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์อัครราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุครบ 3 รอบ ในวันที่ 4 กรกฎาคม 2536 ด้วยสำนึกในพระกรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมสนองตามพระราชประสงค์ที่ทรงมุ่งมั่นส่งเสริมคุณภาพชีวิตในด้านความเป็นอยู่ และการศึกษาของประชาชน โดยเฉพาะในท้องถิ่นห่างไกลโดยให้ออกาสแก่เยาวชนที่มีความสนใจและมีความสามารถด้านนี้ตั้งแต่เยาว์วัย โดยวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัยขึ้นเพื่อ

1. เพื่อเฉลิมพระเกียรติใน วโรกาสที่สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์อัครราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุครบ 3 รอบ
2. เพื่อเป็นสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษาที่ฝึกทักษะความรู้ความสามารถของนักเรียนด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมตั้งแต่วัยเยาว์ ซึ่งเป็นการเตรียมบุคลากรไว้รองรับโครงการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศ
3. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนที่เรียนดี มีความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้มีโอกาสเพิ่มมากขึ้นในการเข้าเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาและได้พัฒนาความรู้พื้นฐานในด้านนี้อย่างเข้มข้น นำไปสู่การแก้ปัญหาและปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้ได้ผลอย่างแท้จริง
4. เพื่อเป็นสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตัวอย่าง ในด้านการฝึกอบรมนักเรียนให้เป็นกุลบุตรกุลสตรีที่เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรมสามารถพึ่งพาตนเองได้และเป็นประโยชน์ต่อสังคม

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนในโรงเรียนส่งเสริมความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ ของพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 3 ซึ่งได้แก่โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย จังหวัดชลบุรี เนื่องจากเป็นสถานศึกษาเพียงแห่งเดียวภายในเขตตรวจราชการที่ 3 ที่เป็นโรงเรียนที่ส่งเสริมความสามารถด้านวิทยาศาสตร์โดยโรงเรียนมีความพร้อม ในด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตและเพื่อเป็นการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนการใช้อินเทอร์เน็ตแก่นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในด้านวิทยาศาสตร์ในระดับประเทศต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนในโรงเรียนส่งเสริมความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์เขตตรวจราชการที่ 3 กระทรวงศึกษาธิการ ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 การแสวงหาความรู้บนอินเทอร์เน็ต
- 1.2 การหาเพื่อนและพูดคุยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
- 1.3 การใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์
- 1.4 การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อความบันเทิง
- 1.5 จรรยาบรรณในการใช้อินเทอร์เน็ต

2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนในด้านต่าง ๆ จำแนก

ตามเพศ

3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนในด้านต่าง ๆ จำแนกตามระดับการศึกษา

4. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนในด้านต่าง ๆ จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่นักเรียนสนใจ

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชายและหญิง มีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน
2. นักเรียนในระดับช่วงชั้นต่างกันมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน
3. นักเรียนที่สนใจในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างกันมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานทางด้านพฤติกรรมของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านวิทยาศาสตร์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาต่อไป
2. ผลการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ทราบพฤติกรรมในการใช้อินเทอร์เน็ตในกลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างระเบียบแบบแผนการพฤติกรรมที่เหมาะสมในการใช้อินเทอร์เน็ตสำหรับเยาวชน

3. ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานบริการและหลักสูตรทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ตในกลุ่มโรงเรียนที่ส่งเสริมความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จะศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนในโรงเรียนที่ส่งเสริมความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ในเขตตรวจราชการที่ 3 กระทรวงศึกษาธิการ โดยจำแนกเป็นด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1.1 การแสวงหาความรู้บนอินเทอร์เน็ต
- 1.2 การหาเพื่อนและพูดคุยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
- 1.3 การใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์
- 1.4 การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อความบันเทิง
- 1.5 จรรยาบรรณในการใช้อินเทอร์เน็ต

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย จ.ชลบุรี จำนวน 1,272 คน

3. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 จำนวน 300 คน ของโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย จ.ชลบุรี

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 เพศ

1.1.1 ชาย

1.1.2 หญิง

1.2. ระดับชั้น

1.2.1 ช่วงชั้นที่ 3 (มัธยมศึกษาตอนต้น) ได้แก่

1.2.1.1 มัธยมศึกษาปีที่ 1

1.2.1.2 มัธยมศึกษาปีที่ 2

1.2.1.3 มัธยมศึกษาปีที่ 3

1.2.2 ช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาตอนปลาย) ได้แก่

1.2.2.1 มัธยมศึกษาปีที่ 4

1.2.2.2 มัธยมศึกษาปีที่ 5

1.2.2.3 มัธยมศึกษาปีที่ 6

1.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่นักเรียนให้ความสนใจ แบ่งได้ดังนี้

1.3.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ (วิทยาศาสตร์, คณิตศาสตร์, คอมพิวเตอร์)

1.3.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ (ภาษาไทย, ภาษาต่างประเทศ, สังคมศึกษา, พละนาฏย, การงานพื้นฐานอาชีพ)

1.3.3 ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

2. ตัวแปรตาม คือ วัตถุประสงค์การใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 วัตถุประสงค์ในการแสวงหาความรู้บนอินเทอร์เน็ต

2.2 วัตถุประสงค์ในการหาเพื่อนและพูดคุยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

2.3 วัตถุประสงค์ในการใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์

2.4 วัตถุประสงค์ในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อความบันเทิง

2.5 วัตถุประสงค์ด้านจรรยาบรรณในการใช้อินเทอร์เน็ต

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต หมายถึง การใช้อินเทอร์เน็ตในด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อพบปะพูดคุย การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อความบันเทิงในรูปแบบต่าง ๆ และจรรยาบรรณในการอินเทอร์เน็ต ซึ่งได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. การแสวงหาความรู้บนอินเทอร์เน็ต หมายถึง การใช้อินเทอร์เน็ตในการแสวงหาความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ภาพ ตัวอักษร วิดีโอ ตามแต่ละตำแหน่งข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต

3. การหาเพื่อนและพูดคุยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หมายถึง การติดต่อ พูดคุยกับบุคคลต่าง ๆ ในอินเทอร์เน็ต ทั้งที่รู้จักเป็นการส่วนตัวหรือ รู้จักกันผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตซึ่งมีทั้งการส่งข้อมูล ภาพ เสียง ตัวอักษร ข้อความระหว่างผู้สนทนาหรือกลุ่มผู้สนทนาด้วยกันและการใช้บริการห้องสนทนาในเว็บไซต์ที่มีบริการและการใช้โปรแกรมต่าง ๆ ในการสนทนาบนอินเทอร์เน็ต

4. การใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หมายถึง การใช้การรับส่ง จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ อีเมล (E-Mail) ในการรับส่ง ภาพ ข้อมูล ซึ่งได้จากการสมัครหรือเป็นสมาชิกกับผู้ให้บริการในเว็บไซต์ต่าง ๆ บนอินเทอร์เน็ต

5. การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อความบันเทิง หมายถึง การใช้อินเทอร์เน็ตหรือ เครือข่าย อินเทอร์เน็ตในการ ฟังเพลง ดูภาพยนตร์ เล่นเกม ผ่านระบบเครือข่าย ดาว์นโหลดเพลง หรือ บริการอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

6. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่ศึกษาอยู่ในสถานศึกษาที่ส่งเสริมความสามารถพิเศษทางด้าน วิทยาศาสตร์ในโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย จังหวัด ชลบุรี

7. โรงเรียนส่งเสริมความสามารถพิเศษ หมายถึง โรงเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการได้ จัดสร้างขึ้นในวโรกาสที่สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงเจริญ พระชนมายุครบ 3 รอบส่งเสริมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีความสามารถ ในด้าน วิทยาศาสตร์

8. ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียน จุฬาภรณราชวิทยาลัย จังหวัด ชลบุรี แบ่งเป็น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย

9. กลุ่มสาระการเรียนรู้ หมายถึง กลุ่มวิชาเรียนที่จัดการเรียนการสอนใน โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย จ.ชลบุรี ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ (วิทยาศาสตร์,คณิตศาสตร์ , คอมพิวเตอร์,ภาษาไทย,ภาษาต่างประเทศ,สังคมศึกษา,พลานามัย,การงานพื้นฐานอาชีพ)

10. เขตตรวจราชการที่ 3 หมายถึง เขตตรวจราชการที่กระทรวงศึกษาธิการได้จัดแบ่ง พื้นที่รับผิดชอบทางการศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 3 ประกอบด้วย 7 จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ระยอง จันทบุรี ตราด ปราจีนบุรี สระแก้ว